
**STUDIA
NAD FASZYZMEM
I ZBRODNAMI
HITLEROWSKIMI**

XXXIII

ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS No 3365

STUDIA NAD FASZYZMEM I ZBRODNIAМИ HITLEROWSKIMI

XXXIII

Polskie interpretacje
totalitaryzmu i autorytaryzmu

pod redakcją
Marka Maciejewskiego
i Macieja Marszał

**WROCLAW 2011
WYDAWNICTWO UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO**

Komitet Redakcyjny
Jerzy W. Borejsza (Polska), Zbigniew Brzeziński (USA),
Shinsuke Hosoda (Japonia), Wiesław Kozub-Ciembroniewicz (Polska),
Michal Kubát (Czechy), Marek Maciejewski (przewodniczący, Polska),
Henryk Małewski (Litwa), Henryk Olszewski (Polska), Richard Pipes (USA),
Ryszard Skarzyński (Polska), Alessandro Vitale (Włochy), Roland Wittmann (Niemcy)

Redaktor naczelny
Marek Maciejewski

Sekretarz Redakcji
Tomasz Scheffler

Redaktorzy tomu
Marek Maciejewski
Maciej Marszał

Recenzent tomu
Maciej Chmieleński

Redaktorzy Wydawnictwa
Zespół

Redaktor techniczny
Paulina Handtke

Tłumaczenie streszczeń
Łukasz Machaj

Wydanie książki dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
Wrocław 2011

ISSN 0239-6661 ISSN 0137-1126

ISBN 978-83-229-3272-8

Publikacja przygotowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15
tel./fax 71 3752507, e-mail: marketing@uwwr.com.pl

Spis treści

Słowo wstępne, Marek Maciejewski, Maciej Marszał	5
--	---

* * *

Marek Maciejewski, Najwcześniejsze polskie interpretacje nazizmu (1922–1924)	9
Richard Pipes, Polska sowietologia do 1939 roku	33
Leonard Górnicki, Narodowosocjalistyczne prawo w poglądach Szymona Rundsteina	47
Małgorzata Kiwior-Filo, „Rewolucja faszystowska” w interpretacji Władysława Jabłonowskiego	79
Maciej Marszał, Włoski faszyzm w interpretacjach polskich socjalistów (1922–1939)	99
Lech Dubel, „Ze stanowiska katolickiego”. Ks. Józefa Kobylńskiego koncepcja totalizmu państwowego	121
Bogumił Grott, Problem ustroju totalnego dla Polski w międzywojennej myśli politycznej i jako element propagandowy w krajowej historiografii powojennej	131
Piotr Szymaniec, Polskie międzywojenne interpretacje polityki gospodarczej faszyzmu	149
Przemysław Tomanek, Dwa modele nacjonalizmu. Refleksje nad miejscem religii i Kościoła w koncepcjach Romana Dmowskiego i Dmytra Doncowa	173
Marek Kornat, Teoria „rewolucji antyliberalnej”. W kręgu interpretacji totalizmu w polskiej myśli politycznej (1918–1939)	191
Krzysztof Kawalec, Przewrót majowy jako etap w narastaniu w polskim życiu politycznym tendencji skrajnych	209
Jacek Srokosz, Macieja Starzewskiego rozważania nad państwem totalnym	227
Paweł Fiktus, Doktryna faszyzmu w ujęciu polskiego solidaryzmu według myśli prawnej Leopolda Caro	239
Jacek Piotrowski, Grupa pułkowników jako zaplecze polityczne rządów autorytarnych w latach 1926–1939	251
Grzegorz Ławnikowicz, Koncepcja państwa społecznego Wacława Makowskiego	269
Paweł Bała, Oświata w państwie autorytarnym. Spór o charakter szkoły w II Rzeczypospolitej Polskiej	281

* * *

Zbigniew Brzeziński, Sowietcki system polityczny: transformacja albo degeneracja	299
Zbigniew Rau, Liberalna dekonstrukcja systemu totalitarnego	311
Adam Bosiacki, Udział polskich uczonych poza granicami kraju w tworzeniu kierunków sowietologii po drugiej wojnie światowej	329

Marek Bankowicz, Lewicowość i socjalizm w doktrynie narodowego socjalizmu	341
Janusz Sondel, Faszyzm a prawo. Głos w dyskusji	355
Taras Andrusiak, Jarosław Staruch (1910–1947) o tożsamości nazizmu i bolszewizmu	381
Witold Stankowski, Fikcja prawa w państwie Trzeciej Rzeszy w świetle procesu w Dreźnie przeciwko działaczom polskiego podziemia Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego/Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego	397
Adam Wielomski, Interpretacje Carla Schmitta na świecie i w Polsce	415
Jarosław Macała, Oceny komunizmu w polskiej refleksji politycznej lat 1989–1993	433
Anna Kanarek, Proces norymberski w historyczno-prawnych analizach Franciszka Ryszki. Pojęcie przestępcy i przestępstwa	455
Anna Stawarska-Rippel, Radziecka procedura cywilna: totalitarna czy nowoczesna?	467
Piotr Fiedorczyk, Polscy prawnicy emigracyjni o sowietyzacji prawa cywilnego	481
Arkady Rzegocki, Antytotalitaryzm zintegrowany Józefa Marii Bocheńskiego	493
Katarzyna du Vall, Edyta Stein w polskiej historiografii	505
Olga Ostaszewska, Kazimierz Ostaszewski, Środowisko Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wobec totalitaryzmów 1918–1989	511
Jolanta Skorut, Refleksje na temat monografii Ernsta Klee <i>Auschwitz. Medycyna III Rzeszy i jej ofiary</i>	529

* * *

List Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Jacka Michałowskiego	537
List Dyrektora Generalnego Kierującego Gabinetem Marszałka Sejmu Moniki Krzepakowskiej	539
List Wojewody Dolnośląskiego Rafała Jurkowińca	541
List Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dr. hab. Włodzimierza Gromskiego	543

Contents

Foreword, Marek Maciejewski, Maciej Marszał	5
---	---

* * *

Marek Maciejewski, The earliest Polish interpretations of Nazism (1922–1924)	9
Richard Pipes, Polish sovietology until 1939	33
Leonard Górnicki, National Socialist law in the views of Szymon Rundstein	47
Małgorzata Kiwior-Filo, Władysław Jabłonowski's interpretation of "Fascist revolution" . . .	79
Maciej Marszał, Italian Fascism in the interpretations of Polish socialists (1922–1939)	99
Lech Dubel, Father Józef Kobyliński's concept of state totalitarianism ("the Catholic approach")	121
Bogumił Grott, The question of the total system for Poland in the interwar political thought and as a propaganda element in national post-war historiography	131
Piotr Szymaniec, Polish interpretations of the Italian Fascism's economic policy in the inter-war period	149
Przemysław Tomanek, Two models of nationalism. Reflections on the place of religion and Church in the conceptions of Roman Dmowski and Dmytro Doncov	173
Marek Kornat, A theory of anti-liberal revolution. Debates on "totalism" in Polish political thought (1918–1939) reconsidered	191
Krzysztof Kawalec, The May coup d'état as a stage in the growth of extremist tendencies in Polish political life	209
Jacek Srokosz, Maciej Starzewski's considerations on a total state	227
Paweł Fiktus, Polish solidarity on the doctrine of Italian Fascism according to the legal thought of Leopold Caro	239
Jacek Piotrowski, Piłsudski's Colonels' Group as the political foundation of authoritarian rule in the years 1926–1939	251
Grzegorz Ławnikowicz, Waław Makowski's concept of social state	269
Paweł Bała, Education in the authoritarian state. The debate on the nature of school in the Second Polish Republic	281

* * *

Zbigniew Brzeziński, The Soviet political system: Transformation or degeneration	299
Zbigniew Rau, Liberal deconstruction of totalitarian system	311
Adam Bosiacki, The participation of Polish scholars outside the country's borders in creating the directions of sovietology after World War II	329
Marek Bankowicz, Leftism and socialism in the ideology of National Socialism	341

Janusz Sondel, Fascism and law	355
Taras Andrusiak, Jarosław Staruch (1910–1947) on the identity of Nazism and Bolshevism	381
Witold Stankowski, The fiction of law in the Third Reich in light of Dresden Trial against the activists of Polish underground organization Kuyavian Literary-Political Association/Kuyavian Social-Literary Association	397
Adam Wielomski, Worldwide and Polish interpretations of Carl Schmitt	415
Jarosław Macała, Evaluations of Communism in Polish political reflection during the 1989–1993 period	433
Anna Kanarek, The Nuremberg trial in Franciszek Ryszka’s historical-and-legal analyses. The concept of criminal and crime	455
Anna Stawarska-Rippel, Soviet civil procedure: totalitarian or modern?	467
Piotr Fiedorczyk, Polish emigration lawyers on Sovietization of civil law	481
Arkady Rzegocki, Integrated anti-totalitarianism of Józef Maria Bocheński	493
Katarzyna du Vall, Edith Stein in Polish historiography	505
Olga Ostaszewska, Kazimierz Ostaszewski, The community of the Catholic University of Lublin towards totalitarianisms 1918–1989	511
Jolanta Skorut, Ernst Klee and his monograph <i>Auschwitz. Medicine of the Third Reich and its Victims</i>	529
* * *	
A letter of Head of the Chancellery of the President of Poland, Jacek Michałowski	537
A letter of Director General of the Executive Office of the Marshal of the Sejm, Monika Krzepakowska	539
A letter of Lower Silesia Voivode, Rafał Jurkowlaniec	541
A letter of the Dean of the Faculty of Law, Administration and Economics of the University of Wrocław, Prof. Włodzimierz Gromski	543